

Junior Prima Díj Magyar Tudomány Kategória: Dr. Kubinyi Enikő

KUTYASZERŰ ROBOTOK ETOLÓGIAI KUTATÁSOKBAN

Egy kép van előttem: egy hosszú, barna hajú lány, aki egy kiskutyát etet a zöldben – cumisüvegből... Közben kiderült: a kiskutya „rokon” – egy valódi, 3 hónapos farkas. Két farkast nevelt fel etológus férjével 4 hónapos korukig. Erről készült a Farkasleszen című film, ami megnézhető a <http://film.indavideo.hu/video/farkasleszen> címszó alatt a neten.

Ceglédi születésű a 33 esztendőes etológus, dr. Kubinyi Enikő, aki öt éve egykori alma matere, az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem Biológiai Intézetének Etológiai Tanszékén kutató, tudományos munkatárs. Kisgyermekkorától kezdve vonzotta a körötte lévő természet, benne különösen a „canis familiaris” – vagyis a kutya. Mint állatfaj, amely az emberrel a legszorosabb kapcsolatban él évezredek óta. Persze akkori érdeklődése koránt sem tudományos természetű volt, hanem olyan, mint a legtöbb gyereké, akit nem „vadítanak” el a négy lábúaktól...

Tanulmányait az ELTE Természettudományi Karán végezte. Okleveles biológus, biológia tanár – majd később tudományos filmszerkesztő lett. 1999–2003 között az Etológiai Doktori Iskola PhD hallgatója volt, tudományos minősítést, doktori címet is szerzett: érdeklődési területe a személyiség, az interspecifikus – szociális tanulás, gényviselkedés asszociációs vizsgálatok a kutyán, s a kutya-ember kapcsolat úgynevezett modellként való alkalmazása a „társrobotok” viselkedésének kidolgozásában.

A különleges elismerést – Junior Prima Díját – már diákként elkezdett magas színvonalú tudományos kutatási munkájáért kapta meg, ajánlója a világhírű etológus professzor, Dr. Csányi Vilmos akadémikus. Enikő már első éves egyetemi hallgatóként tudta, mit szeretne csinálni a „nagybetűs” életben: 1994-ben kapcsolódott be az ELTE Etológiai Tanszékén az akkortájt elinduló Családi Kutya Program közös munkájába – ’98-ban és rá egy évre szintúgy közársasági ösztöndíjat kapott. Doktori disszertációjában többek közt azt

Dr. Kubinyi Enikő

Δ TEHETSÉG JÖVŐT FORMÁL

Magyar Fejlesztési Bank Zrt.

is bizonyította, hogy a kutyusok pusztán gazdájuk megfigyelése útján, közvetlen jutalom, dicséret stb. alkalmazása nélkül is képesek megtanulni egy eszköz használatát, ami igenis kiemelkedő kognitív – meg-, illetve felismerő – képességekre utal náluk.

2003-ban az év legjobb összehasonlító magatartástudományi közleményével elnyerte az American Psychological Association (APA) díját, de már korábban, 2000-től felhívta magára és munkájára a figyelmet: ekkor a német autógyár, a VW alapítványának, a Volkswagen Foundation támogatásának köszönhetően Németországban nyári egyetemen vehetett részt. Dr. Miklósi Ádám ösztöndíjára határozta el, hogy autonóm robotok bevonásával folytat etológiai kísérleteket. A Magyar Ösztöndíj Bizottság a Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj révén támogatta Kubinyi Enikő tervét, így Párizsban, a SONY cég Computer Science Laboratóriumában sikerült a robotok „tanításában” hasznosítania egy állatképzési módszert, s a világon elsőként megvizsgálni, hogyan is lehet bevonni „kutyaszerű” robotokat etológiai kutatásokba. Ezzel 2002-ben I. díjat nyert a Fialat Kutatók VI. Nemzetközi Találkozásán Gödöllőn. Ebből az együttműködésből, a „francia kapcsolatból” bontakozhatott ki jelenlegi munkája is: tavaly az ELTE Etológiai tanszékének kutató csoportja tagja lett az EU 7-es számú keretprogramja LIREC (Living with Robots and Interactive Companions) projektjének. Ennek a projektnek a célja interaktív, emocionálisan intelligens, hosszútávú kapcsolat fenntartására képes mesterséges társak létrehozása, amelyhez az ember állatvilágból származó „legrégibb barátja”, a kutya viselkedése is modellt jelent.

Kubinyi Enikő a főváros határában él, férje Molnár Attila, a Természetfilm.hu Egyesület és Tudományos Filmműhely elnöke, két kislányuk, Vanda és Vilja kutyák, macskák, tyúkok között nőhet fel – szerencséjükre.

G. M.

A BERMUDA HÁROMSZÖG BOTRÁNY

Esztergályos Cecilia és Koltai Róbert

A bohózatok amerikai mestere, Joe Bologna egy előkelő magánegyetemen szerzett művészettörténetből diplomát, mielőtt tengerészgyalogosnak állt. Ezután csábította el a Broadway, ahol csaknem tucatnyi darabját mutatták be. A Bermuda háromszög az amerikai színpadok kedvelt darabja, talán azért, mert „filozófiai” felfedezése a víg özvegyek temperamentumának és vágyai-nak bősége, a szex mindegyikére.

Két özvegyasszonyt a lányaik telepítenek át New Yorkból a napfényes

nyugatra a nyugdíjasok közösségébe, ahol találkoznak egy szívtipróval. Mindkét asszony fejét elcsavarja az ötletes Don Juan, de azok nem tudják egymásról, amit csak a csábító tudhat. Váratlan fordulatok és meglejtően romantikus színek bravúros változtatása közepette a közönség kacag, kacag, még akkor is, amikor sírni lenne kedve. Valóság, mese, humor, ironia, burleszk, blöff – mi kell még a páratlan szórakozáshoz. A budai Karinthy Színház január 7-én mutatja be A Bermuda háromszög botrány című darabot.

SZOLNOKI TIBOR KÜLÖNBÖZŐ SZÍNHÁZAKBAN VENDÉG

Szolnoki Tibor színész, az Operettvilág Együttes vezetője, a Madách Színházban, a Budapesti Operettszínházban, a Játékszínben és Ausztriában is játszik. Ugy érzi, terve megvalósításához szüksége lenne egy saját színházra.

■ Véletlenül tudtam meg – mert egy ideig olyan titkosan kezelték az igazgatói pályázatokat, mintha atomtitok lenne –, hogy ön is pályázott a Pesti Magyar Színház direktori posztjára. Netán operetteket akart bemutatni?

– Ez súlyos tévedés. A dramaturg, a művészeti vezető Kertész Ákos, Kossuth-díjas író lett volna. A „Magyar művek színháza mindenkinek” volt a szlogenünk. A Magyar Színház, ami az egykori Nemzeti utóda, bizonyos tekintetben követője, igen jól megfelelt volna erre a célra.

■ Önt, mint a Rockszínház, majd az Operettszínház volt tagját zenés színészként könyvelték el. Hogyan támadt az az ötlete, hogy prózai színházat vezessen?

– Előítélet, hogy az emberek csak zenés színészként gondolnak rám. Tizenhét éve vezetek egy színházi társulatot. Megtanultam minimális pénzből sikeres produkciót létrehozni. Soha nem kaptam támogatást. Számomra nincs különbség a műfajok között, rossz színház van, vagy jó színház. Az a tapasztalatom, hogy értek az emberek nyelvén, összefogni, motiválni tudom őket, és elsimítani a problémákat. Az irányításom alatt elhivatottnak érzik magukat a feladatukra. Közösséget tudok teremteni. Ez a tizenhét esztendő munka engem arra biztat, hogy nem először, de remélem, nem is utoljára pályázzam egy színházra.

■ De például Kertész Ákost vagy Spiró Györgyöt nem játszottak.

– Nem az én dolgom megrendezni Szabó Magda Régimódi történet című művét vagy a Csongor és Tündét. Én az igazgatásra jelentkeztem, vagyis, hogy a Magyar Színház társulatából a rendezővel, a művészeti vezetővel kiválasztom a szereplőket és azt a darabot, amit aztán a rendezőre bízok. Egy igazgató a ruhatártól a zsinórpaddáig mindenért felelős. Kertész Ákos nem azért állt mellém és vállalt fel, hogy csak zenés darabokat ápoljon. A Magyar művek tárházát kívántuk játszani, Bornemisszától napjainkig. Az igazgatás nem azt jelenti, hogy nekem kell rendeznem vagy játszanom.

■ De nyilván éreznie kellett, hogy valószínűleg ezt gondolják önről a szakmai bizottságban ülők is.

– Nem tudom, mit gondolnak, mert csak egy értesítést kaptam arról, hogy nem én lettem a kiválasztott, a szakmai bizottság részéről sem kaptam semmiféle érdeklődést. Miért nem kérdezték meg, hogy mit értek azon, hogy kizárólag magyar műveket kívánok játszani. Ezt tudommal nem vállalta rajtam kívül senki. El kell olvasni a pályázatot, nem pedig előítéletek alapján dönteni. Szomorú vagyok és elkeseredett.

■ Amikor a Rockszínház a színházi struktúráján kívül létrejött, és a Margitszigeten sátorozva hozták létre az előadásokat, hihetetlen volt a csapat lendülete. Sokan azt hitték, hogy bizonyos mértékig még a magyar színházi életet is megváltják. Miért alakult ez másként? A Rockszínház nagyon fontos szerepet töltött be akkor, amikor megalkult. Várkonyi Mátyás, Miklós Tibor és a társulat kezdeményezései, ha nem lettek volna, biztos vagyok benne, hogy a magyar színházi élet nem úgy működne, mint ahogy most működik.

– Bár sokan keresték, sehogyan nem sikerült állandó befogadó helyet találni a társulatnak.

■ Egy ideig befogadásra talált az Operettszínházban.

– Furcsa ötlet volt a Rockszínházat az Operettszínházzal párosítani. Önnek nem volt különös példa a Sztárcsinálók Nézője után a Csárdáskirálynő Bóni grófját játszani?

– Nem. Színész vagyok, engem a különböző feladatok izgatnak. Mást is izgat jelen a Varázsfuvola című operában mint Monostatos, vagy a Hegedűs a háztetőn című musicalben mint Percsik, a forradalmár. Az ember a különböző feladatoknak próbál megfelelni, mint színész. Prózát is játszottam, és mind a mai napig játszom is. Hosszú idő óta különböző színházakban vagyok vendég. A Madách Színházban, az Operettszínházban, a Játékszínben és külföldön játszom. Ausztriában a tizenkettedik produkcióban lépek fel németül.

■ De nyilván azért alapította a saját cégét, mert úgy érezte, hogy ez kevés.

– Számomra már kevés a színészi munka.

■ És ha mégsem kap egy színházat?

– Márpedig szeretnék. Be kívánom bizonyítani, hogy érdemes vagyok rá.

Bóta Gábor